(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 40. 3. жовтня 1943 Рік І

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
Піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Маніфест міністра Рібентропа

БЕРЛІН. З приводу роковин підписання пакту трьох держав, німецький міністер закордонних справ фон Рібентроп, промовляв по радіо до народів держав пакту трьох. Його промова мала такий зміст:

СВЯТИЙ СОЮЗ.

„Народи, які докладно три роки тому зійшлися у пакті трьох держав, з'ясували собі, що вони заключують святий союз, який означає найвищі зобов'язання та який одного дня може зажадати від них доказів також найвищої боевої вірности.

Ціль пакту, що спонукала народи Німеччини, Італії, Японії, Мадярщини, Румунії, Словаччини, Болгарії, Хорватії підписати його, була також відповідно висока. Вона полягала на зголошенні права до життя тих народів, що до них історія поставилася у своєму розвитку несправедливо; вона полягала також у запевненні собі всіх життевих потреб у належних їм просторах, у відношенні до них народів, які володіють найбільшою частиною нашої землі та використовують її для свого розкішного життя. В Европі Німеччина і Італія, стиснені на вузькому просторі, не могли достатньо прохарчувати своє щораз більше населення, а у Східній Азії те саме торкалося й Японії, якої нарід не міг проіснувати на своїй острівній державі.

БЕЗУСПІШНІСТЬ ДОБИТИСЯ МИРНОЇ РОЗВ'ЯЗКИ.

Не може бути ніяких сумнівів у тому, що при дрібці доброї волі була також можлива угода щодо тих оправданих вимог непосідаючих народів з багатими державами, які разом називали майже три четвертини поверхні ґльобу своєю власністю, або опановували їх, як свою сферу інтересів. Але всі міркування й спроби бідних народів, що вони їх зголошували у відношенні до багатих народів, шукаючи впродовж років мирних розв'язок, — були даремні. Завсіди була це Англія, Америка та потому також Росія, які протиставилися таким зусиллям, себто народи, що їх понад міру поблагословлено матеріяльними добрами цієї землі, або які щонайменше розпоряджають такими життєвими просторами, яких через велетенський розмір не всилі навіть приблизно заселити, загосподарити і використати, і які тому ще сьогодні частинно лежать неужитками без будь-якої користи для других. Егоїзм, зла воля і грубий гін панувати над чужими країнами і народами, отже найзвичайніший імперіялізм, і то в найпоганішому змислі, були тут спонуками. Ось так прийшло до сьогоднішнього великого змагання, яке буде вирішне для майбутности зв'язаних союзом у пакті трьох держав на цілі покоління.

ЕГОЇЗМ І ІМПЕРІЯЛІЗМ.

Коли на Сході Англія й Америка силою хотіли заборонити Японії перевести потрібне нове впорядкування на просторах, в яких Англія й Америка ні з географічного, ні з етнічного боку не мали чого чекати, у нашому старому світі Англія й Америка з одного боку, а Росія з другого, хочуть спільно і кожний для себе, з егоїстичних мотивів, здобути Европу, себто ті три держави, які вже все одно переводять контролю над найбільшою частиною поверхні землі, хоч із цього їх народи не мають ніякої користи, бажають — з простої жадоби влади — додатково приєднати своїм панівним верствам ще нашу европейську частину світу. Цю жадобу здобувати прикривається серпанком всяких фраз про визволення европейських народів та про щасливе обдаровання нашої частини землі демократичними осягами. Проте справжнім замислом є опанувати нашу частину світу та поневолити її мешканців. Як ганебними і з ґрунту нікчемними є їхні заміри та методи, про це — як це стало нам відомо з одного документу, з'ясував нам недавно просто цинічно один американський дипльомат у Швайцарії. Він сказав: „Ця війна дає неповоротну нагоду визволити американський експортовий промисел від европейської конкуренції на світових ринках". Отож, під покришкою воєнних дій, треба основно розторощити европейські промислові й пристаневі міста бомбовими налетами і таким чином виключити їх на найдовшу мету з усякого суперництва. Таким чином можна б також найкраще усунути безробіття і соціяльні труднощі, серед яких опинилася б Америка з кінцем війни. Іншими словами, европейських робітників треба зробити безробітними, знищити їхні терени праці та підпорядкувати їх, як невільників, англо-американським капіталістичним або большевицьким інтересам. Отож коли наші вороги у своїй пропаганді закидають державам пакту трьох гін до панування, то таку пропаганду яскраво заперечує такий факт: по одному боці стоять держави пакту трьох, без достаточного простору у боротьбі за своє існування, по другому боці знаходяться наші вороги, як володарі велетенських просторів, і намагаються відібрати державам пакту трьох їх недостатній життевий простір та поневолити їх народи.

ВАЛ СТАЛІ Й ЗАЛІЗА.

Отож піддаване твердження, наче б то держави пакту трьох хотіли опанувати світ, є одніею з найдурніших пропагандивних брехень, які колиебудь видумали. Не держави пакту трьох, а лише Англія, Америка та Росія змагають до панування над світом. Коли Сталін влітку 1941 року виступив до приготовлюваного від 20-ти років походу для здобуття Европи, тоді Фюрер лише на кілька тижнів випередив його і відбив большевицьку наступальну хвилю. Тоді ми вже з певністю знали, а слова полонених російських старшин щоразу підтверджували це. І хоч після складення німецько-совітської умови, намір Сталіна здобути Европу був такий підступний, то ця думка в певному розумінні була консеквентним продовженням давніх панславістичних експансійних мрій. Большевицьким світоглядом з одного боку та панцирними дивізіями з другого, наша стара частина землі мала бути включена брутальною силою в склад Союзу Совітських Республік. Німецькі збройні сили поставили проти цього вал сталі й заліза і не скорше відкладуть зброю з рук, аж большевицька загроза для Европи буде остаточно усунена. Але те, що сьогодні Америка і, передусім, Англія, піддержують ці большевицькі атаки на Европу, і таким чином на випадок успіху створили б у Европі таку ситуацію, яка б для них самих рівнялася з катастрофою, світова історія назве одного дня ґротескою. Їх власні народи пізнають ще колись, що тільки Німеччина і її союзники хоронили Европу і їх самих перед такою одноразовою катастрофою. Але сьогоднішним вузьколобим і короткозорим урядам Англії й Америки можна протиставити тільки одне гасло, що його оповістив Фюрер: „Боротьба і ще раз боротьба ,аж до цілком ясного вирішення".

ДОЛЯ ЗРАДНИКІВ.

Чого, зрештою, могла б Европа сподіватися від англійців і американців, для цього може послужити Італія, як повчальний приклад. Не зважаючи на підлі, без прикладу в історії, пропозиції італійських зрадників, екс-короля, екс-престолонаслідника, Бадоліо і товаришів, щоб через ніч італійські рушниці, звернені проти Англії й Америки, казати звернути проти власних союзників, і не зважаючи на пропозицію допомогти відтяти німецькі частини в південній Італії, не зважаючи на пропозицію видачі Дуче і на інші подібні безчесні пропозиції, вороги оставили зрадникам вимогу „безумовної капітуляції". Але після того, як опя труслива кліка зрадників сама це акцептувала, тепер оце вороги зовсім одверто проклямують конфіскату італійських посілостей в Африці та частинно відкрито, а частинно у скритій формі пропонують розчленування самої Італії. Але зрадників держать у полоні, що його понижуючі обставини навряд чи може щонебудь перевищити. Оце клясична доля зрадників і вона одночасно показує, яких наслідків має сподіватися нарід, який вірить, що в цій війні за бути чи не бути можна мати довір'я до будь-чого іншого, ніж до власної сили та сили своїх союзників.

НЕРОЗУМНЕ ОБМАНСТВО ВОРОГІВ.

Тимчасом Дуче Італії, після свого визволення, знову взяв долю країни в свої сильні руки. Союзні уряди пакту трьох привітали цей щасливий оборот справи з захопленням та з найбільшою сатисфакцією. Як одну зі своїх перших чинностей, Мусоліні заявив, що пакт трьох, як і давніше, залишається в силі також для Італії і що фашистівська республіканська Італія, знову пліч-о-пліч з іншими союзниками змагатиметься проти спільного ворога. Я думаю, що факт, що саме сьогодні, в роковини нашого пакту, Дуче вернувся до Італії і відбував перше засідання фашистівсько-республіканського уряду Італії, буде щасливим знаком для майбутнього. Сьогодні, у треті роковини складення пакту трьох, ми можемо ствердити, що цей пакт виявив свою успішність у кожному напрямку. Союз, який початково був подуманий, як сторога для президента Рузвельта, щоб не протиставився життевим правам націй, що не мали всього досить, наслідком виповідження війни Америкою, став символом цієї визвольної війни наших народів.

Під своїм символом усі об'єднані в ньому народи зв'язалися в одну боєву спільноту на життя і на смерть. Так воно було в минулому, так воно повинно також бути в майбутньому. Твердий рік війни поза нами. Рік важких боїв, підчас яких можна було записати поважні успіхи, але й не оминулося також ударів, як це природньо в такому гігантському бою на просторах, що опоясують світ. Ось такі частинні успіхи тільки від деякого часу довели наших ворогів до того, щоб почати всіми заходами пропаганди проклямувати перемогу, яка нібито для них зближається. Навіть представляють цю перемогу, вже як осягнення. Говориться про спацеровий хід до Европи, про марш на Берлін. Говориться про усунення націонал-соціялізму і фашизму, про винищення німецького народу і його союзників. Говориться про сконцентрований наступ на Японію, про атомізацію японського цісарства, про покарання якихось там виновників війни, про упорядкування просторів, які ще мається здобути, про каральне виховання переможених народів та про багато іншого безглуздя. Якщо б таких голосів не чути було справді таки щоденно у ворожій пропаганді, то ми не вірили б, що наші вороги відважуються руководитися такими дурними обманствами. На всякий випадок, я хотів би тут для німецького народу, який несе головний тягар цього великого бою, ствердити одне, і я певний, що в такій самій мірі це торкається також інших народів, об'єднаних в пакті трьох, а саме, що оця така зарозуміла, як і дурновата пропаганда ворога паде в нас на зовсім неврожайний ґрунт. Наші народи знають сьогодні, про що йде в цій

війні і чого вони мали б сподіватися на випадок програної. Тому вони тверді і в бою стали щораз твердші. Кожний успіх для вояків союзних народів, це лише милевий камінь на шляху до остаточної перемоги і, що тяжча і змілніша боротьба, то вони твердші є і більше рішені жертвувати для остаточної перемоги навіть останнім.

ХОРОБРОЮ І ВІРНОЮ ЛАВОЮ ДОВКОЛА ФЮРЕРА.

Майже чверть міліярда людей, приналежних до націй пакту трьох, сьогодні, як і давніше, стоять готові в Европі та східній Азії до крайніх зусиль, щоб боронити свою рідну землю та приносити жертви в боротьбі за волю і майбутність їхніх країн. Я думаю, що наші противники далі ще не мають ніякого поняття, на що спосібні німецький нарід і народи союзних держав та з якою впертою рішучістю і непохитною певністю перемоги глядять вони на майбутні бої. Хай жде нас ще одна важка битва, про одне можемо бути переконані: наші вояки, свідомі своєї сили та своєї індивідуальної переваги над противником, боротимуться з фанатизмом, якому не має рівня, на оборонних валах довкола Европи. Ані большевики, ані англо-американці не здобудуть ніколи Европи, також східну Азію не вдасться ніколи вирвати від Японії. Очайдушний офензивний дух наших вояків на суходолі, на морі та в повітрі матиме вирішне значіння також у майбутніх боях. Наші війська все наново атакуватимуть ворога, де зможуть його досягнути, та завдавати йому таких нищівних поразок, що він одного дня остаточно матиме досить цієї, спричиненої ним, війни. Тоді прийде кінець цієї твердої й важкої боротьби за долю й потугу пакту трьох держав, тоді будуть в стані їх народи творити новий лад, який відповідатиме зложеним на боєвищах і на геройчному фронті батьківщини жертвам крови та який забезпечить їхнім народам щасливу й вільну майбутність. Глибоко віримо в те, що ця перемога нашої зброї таки прийде. Але сьогодні, в день третіх роковин пакту трьох, хочемо гордо глянути на безприкладні геройські подвиги наших військ на суходолі, на морі та в повітрі і знову хоробро й вірно станути лавою довкола нашого Фюрера, щоб останнє віддати для перемоги і для майбутности наших народів.

ВИСЛОВИ РАДОСТИ Й ПОДЯКИ.

Наприкінці хотів би я висловити зокрема мою велику радість і задоволення з приводу радіопослання панів міністрів закордонних справ держав пакту трьох, що саме через етер наспіли до нас з Европи і Східної Азії. На ці висловлені приязні почування, послання і привітання Фюрерові та німецькому народові відповідаю оцим шляхом якнайсердечніше.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Як після ночі настає день так після важкого напруження приходить відпруження. Таксамо після живіших боєвих і політичних дій приходить перерва, яку обі сторони використовують, щоб підготовитися до нових змагань. Після останніх бурхливих подій в Італії минулий тиждень уже став таким тижнем підготови. Вона відбувається по обох боках й обіймає як військові так і політичні справи. Німеччина, беручи під увагу цілість воєнно-політичного положення, продовжувала впорядковування політичних відносин в Італії, де вже повстав новий фашистівський уряд, та на Балканському острові. Рівночасно залишеним деяких просторів на Сході, вона готується до зустрічі всяких ворожих несподіванок на інших фронтах. Цю саму підготову переводить також і Японія на Далекому Сході. Під знаком політичної та військової підготови стоїть також і ворожий табор. Про те свідчать промови державних мужів аліянтського блоку, заходи, щоб скликати нову нараду всіх його членів та уступки перед большевиками. Одночасно з тим ідуть приготування до нових воєнних дій на Півдні в Европі й в Південно-Східній Азії. Так покищо знову стоїмо на порозі нових воєнних і політичних подій.

На Сході

Минулого тижня завзяті бої лютували в південній й середній частині східного фронту. Ворог наступав з великими силами, на Кубанському мостовому причілку, на захід і північ від Харкова, намагався перевести пролім в околиці Конотопу з метою удару на Київ та перейти Десну з наміром зайняти Гомель. Крім того великі бої ішли також і по обох боках автостради Смоленськ—Москва. В ході плянової акції німецькі війська були залишили на Кавказі пристань Анапу, в Лівобережній Україні Полтаву, а в середній частині фронту Рославль і Смоленськ. Всі ті місцевості німецькі війська покинули після того, як вивезли всі військові засоби, матеріяли і прилади та як знищили всі військові уладження. Під кінець минулого тижня прийшло до оживлення німецьких протиатак в південній частині східного фронту а саме на схід від Мелітополя й на північ від Озівського моря, де німці окружили й знищили ворожі сили. Завзяті бої йдуть також на мостових причілках на східному березі Дніпра. Большевики намагаються перейти Дніпро, але такі їх спроби коло Запоріжжя, Черкас в середньому та Демидова в горішньому біту Дніпра, не вдалися і принесли большевикам величезні втрати. Та вони на це не зважають, бо Сталін дав наказ, щоб „невідкличне" взяти Київ та Україну. Отже боротьба іде з повною силою і як завсіди досі виявляє вищість ні мецького проводу, німецької військової організації й поодинокого німецького вояка. Воєнні дії на східному фронті виявляють, що він не тільки вміє іти, як важка буря вперед, але також, коли того вимагає воєнне положення, здисципліновано й в найбільшому порядку змінити свої дотеперішні становища.

Бої в Італії

На італійському фронті ворог мабуть готується до нових наступів. З тією метою він виважтажує нові війська в Салернеському заливі, в Таренті й Бріндізі та будує багато полевих летовищ в Апулії. Покищо ішли тільки менші бої переважно місцевого значіння менш-більш на лінії Салерно—Контурсі—Потенца. Ворожі наступи на північний схід від Салерно і в околиці Контурсі не вдалися. Таксамо ворог не мав осягів і далі на схід у напрямі Адрійського моря, де він стягає більші сили.

Побіч боїв на фронті німецькі війська докінчують розброювати ті частини колишньої італійської армії, що залишилася на послугах уряду Бадоліо. Так німецькі моряки й вояки опанували на східньому березі Адрійського моря одну пристань а німецькі сухопутні війська разом з відділами фашистівської міліції очищують Словенію та Істрію від комуністичних партизанських банд. Під кінець минулого тижня німецькі війська зайняли на Йонському морі на захід від Греції острів Кефалонію, на якому ставила спротив італійська дивізія „Акві", що тримала з Бадоліо. Частина дивізії піддалася, решту знищено разом з її штабом. З огляду на труднощі звязку німецькі війська без ніякого ворожого натиску були покинули острів Сардинію, положену на захід від Апенінського півострову.

Новий уряд в Італії

Італія поволі починає вертатися до нормального життя. В цілому краю відкрили школи. Мусоліні створив новий уряд, в якому він є головою та міністром закордонних справ. Мін. військових справ та оборони є маршал Граціяні, відомий зі своїх боїв в Африці. Новий уряд опрацьовує проект нової республіканської конституції та час і спосіб скликання установчих зборів. Рівночасно Дуче наказав фашистівській партії перевірити поведінку поодиноких своїх членів після 25 липня ц. р. та винуватців притягнути до відповідальности. Зокрема наказав він прослідити всі прояви піммсти проти фашистів. Уже на самому початку тієї акції виявилося, що з наказу уряду марш. Бадоліо вояки вбили головного секретаря фашистівської партії Мутті.

Віктор Емануїл III-ій й марш. Бадоліо, що перейшли на бік ворога, тепер опинилися в дуже важкому положенні. Англійці зажадали, щоб Віктор Емануїл виїхав до Каїра, тобто, щоб цілковито піддався англійсько-американській контролі. Рівночасно абісинський негус Гайле Селясіє виступив проти Віктора Емануїла тому, що він уживає титулу „цісар Абісинії". Та крім того Гайле Селясіє зажадав, щоб йому видали марш. Бадоліо, який в 1935—1936 рр. проводив війною в Абісинії й має титул „князя Адіс Абеби". Маршал Бадоліо недавно видав відозву до італійців, а якій їх закликує до партизанської боротьби проти німців і фашистів, тобто до самовинищування. Як можна було зміркувати з останньої промови Черчіля перед парляментом, Англія не думає про ніякі зобов'язання супроти уряду Бадоліо. Вона вдоволена, що Італія заломилася, втратила свої колонії, фльоту й армію. Журить її тільки те, що німці не втратили нервів, опанували положення й визволили Дуче. Англійські часописи кажуть, що всьому винні американці, які собі злегковажили німців й переоцінили власні сили. Через те вони дали німцям можливість зорганізувати оборону Неаполю та взагалі Італії.

Важкі наслідки

Після проголошення італійської капітуляції частина італійської фльоти виїхала на море, щоб перейти до ворога. Завдяки діям німецьких літаків і морських сил тільки частина з них причалила до Мальти. Зате італійські підводні човни, що перебували на атлянтійському побережжі під проводом капітана Гроссі, залишилися вірні Німеччині.

Дальшим наслідком італійської капітуляції стало те, що Альбанія також проголосила свою незалежність, яку признала Німеччина. Досі італійський король був також королем Альбанії. Тепер в Альбанії повстав національний комітет, що підготовляє нову альбанську конституцію.

В повітрі

Після деякої перерви минулого тижня ворожі літаки знову налітали на відкриті міста в західних зайнятих просторах та північно-західній Німеччині. У Франції вони знову заатакували місто Нант, в якому то недавно вбили 700 цивільних осіб. В Німеччині вони скинули бомби на Ольденбург, Ганновер, Мангайм, Людвігсгафен, Дармштат й Аахен. Підчас налету на Нант ворог утратив 15 машин, підчас атаки на згадані німецькі міста 54 машин.

Ворожа преса зазначує, що останніми часами постійно зростає німецька протилетунська оборона а зокрема ворожим бомбовикам сильно загрожують німецькі ловецькі літаки. Те саме сказав Черчіль у своїй недавній промові.

Вніч на 23 і 24 вересня ц. р. німецькі літаки бомбардували військові об'єкти в південній, південно-східній й середній Англії.

На морі

Після деякої перерви німецькі підводні човни знову почали живіше діяти. Вони заатакували на Атлянтійському океані ворожий транспорт під сильною охороною. Впродовж кількох днів завзятих боїв німецькі під-

водні човни затопили 12 ворожих боєвих кораблів і 9 транспортових. Крім того вони ушкодили 3 воєнні й 2 транспортові кораблі. Наче прочуваючи це Черчіль коротко передтим сказав, що на море виїхала нова група німецьких підводних човнів озброєних у всі найновіші прилади й апарати. Зате не вдалася англійцям спроба заатакувати побережжя Норвегії маленькими підводними човнами, мабуть спеціяльно будованими на те, щоб переводити несподівані висади. Німці їх заздалегідь завважили й знищили.

На Далекому Сході

22. вересня ц. р. голова японського уряду Тойо виголосив у радіо велику промову про сучасні завдання Японії. Він зазначив, що Англія й Америка організуватимуть наступ за наступом, щоб зломити спротив Японії. Ворожому натискові Японія мусить протиставити виробництво зброї, літаків та муніції, збільшене до найвижчих меж.

Японці сподіваються, що незабаром, коли в Південно-східній Азії скінчиться дощева пора, англійці почнуть наступ на Бірму. На те вказує зосередження сильних англійських військ в Індії на кордоні Бірми й стежні дії англійських кораблів і літаків, приміщених в Бенгальському заливі. В південно-західній частині Тихого океану постійно іде бій навколо Нової Гвінеї та Соломонських островів, де ворог постійно кидає нові сили. Щоб протиставитися ворожому натискові японці ввели на Тихому океані 3 роди нових боєвих літаків: стежний „Шіті", ловецький „Шокі" й бомбовик „Донрію". Ворожа пропаганда каже, що американці мають на Тихому океані 10-ти кратну летунську перевагу. Час покаже скільки в тому правди.

Саме недавно вернувся з поїздки до Японії голова китайського національного уряду в Нанкіні Ван-Чін-Вей, що їздив туди дякувати за те, що японці зреклися своїх концесій в китайських містах, погодилися на знесення прав чужих держав і підтримали китайську валюту. На Філіпінських островах, які японці визволили від американців, велика радість. Недавно відбулося тому перше засідання національних зборів, що мають вибрати кандидатів на президента самостійної філіпінської держави.

Новий лад на Балкані

З політичних подій минулого тижня заслуговують на увагу випадки на Балканському півострові, що почалися після капітуляції Італії. Вслід за тим, як Хорватія проголосила свою повну незалежність і зайняла Далматію, Фюрер прийняв у Головній Кватирі голову сербського уряду ген. Недіча. З німецького боку в тій розмові брав участь мін. закордонних справ фон Рібентроп. Незабаром після того Альбанія проголосила свою незалежність, про що ми вже згадували а зараз після капітуляції уряду Бадоліо, німецька преса пригадала грекам слова Фюрера про те, що Німеччина пошанує їх незалежність.

Поклони перед большевиками

22. вересня ц. р. станув перед англійським парляментом Черчіль, що, як відомо, перебував 6 тижнів в Америці. І Рузвелт і він були певні, що їм удасть зорганізувати зустріч зі Сталіном, але коли з того нічого не вийшло, Черчіль вернувся. В своїй промові він переповів хід подій, що довів до італійської капітуляції. Між іншим він згадав, що алїянти хотіли скинути на Рим дивізію спадунів, але не зробили того, бо німці 2 дні перед тим зайняли римські летовища. Далі Черчіль сказав, що італійські старшини, які тримали з Бадоліо, доносили англійцям про рухи німецьких військ. Висловивши своє невдоволення, що німці звільнили Мусоліні, Черчіль указав на зріст німецької оборонної сили й на труднощі у війні на Далекому Сході. Щоб якось задобрити большевиків Черчіль уже не згадував, що аліянтський висад в Італії — це створення „другого фронту".

Незабаром має відбутися в Москві нарада міністрів зак. справ Англії, Америки і СССР. З Англії туди поїде Іден, а з Америки Санер Велс. Черчіль не тратять також надії, що дійде тратить також надії, що дійде та Сталіном. З тією метою він покликав на місце Кінгслея Вуда, що був міністром скарбу й недавно помер, відомого приятеля большевиків лорда Бівербрука.

Листи з чужини

Затроєні стріли

Шановний Пане Голово!

На днях звернувся до мене п. Редактор з докором, чому я перервав моє листування з Вами на сторінках Тижневика. Він каже, що про це запитують його теж деякі читачі та просять, щоб далі продовжували ми прилюдно нашу переписку, бо вона, як кажуть, приносить для них багато цікавих думок та практичних порад. Тому я рішив знову почати писати мої листи з чужини, хоча не знаю чи зможу це робити так часто як передше, бо тепер дещо відмінні обставини... Поживемо, побачимо.

Одною з причин чому я зробив довшу перерву в нашому листуванні було те, що мені пощастило на кілька тижнів виїхати до Рідного Краю. Незабутні, радісні хвилини! Направду зрозуміти та відчути може це тільки той, хто поневолі мусить довший час перебувати здалека від своєї рідної землиці, від рідних місць та осіб, серед яких прийшов на світ, зростав та дозрівав. Рад би я Вам розказати чимало з моїх вражінь та переживань, що їх так багато було в мене в часі моїх цікавих прогульок до різних замітних місцевин. Буду старатися робити це принагідно в чергових листах, бо не хотів би я переладовувати ними одного листа, щоб він з одного боку не був задовгий (чого не бажає собі п. Редактор), а з другого, щоб не затратилась у ньому головна думка, яка має бути його темою.

В заголовку я вже зазначив, що хочу Вам написати про „затроєні стріли". Не знаю, чи Ви догадуєтеся, про що буде мова, хоча думаю, що ця річ і для Вас відома. Ці затроєні стріли відкрив саме підчас моєї останньої поїздки по краю. Здається мені, що появляються вони скрізь та всюди роблять однакове спустошення. Що ж це таке — спитаєте. Не хочу Вас довше держати в цікавості, тому приступаю до вияснення. Що правда маю на думці не якісь фізичні стріли з палкої зброї, які ранять та вбивають тіло, але, що так назву, духові стріли, що виміряні в людські душі, щоб їх ослаблювати, ламати, затроювати. На прикладі це можна найкраще пояснити.

Пригадаю широко відому справу організації нашої Добровольчої Дивізії. Думаю, що подібно було воно й у Ваших сторонах. Як тільки появився заклик, щоб наші хлопці голосились у ряди цієї військової частини, зразу почали кружляти найрізнородніщі дивовижні вістки та поголоски, що дуже часто голосили наявні нісенітниці, глупі видумки та очевидну брехню. З дня на день ті поголоски мінялися, але не переставали кружляти та робити свою погубну роботу, якої ціль тепер уже ясна мабуть усім свідомим українцям. І ось це саме оті погубні затроєні стріли, що перед ними хотів би у цьому листі перестерегти Вас і усіх наших громадян.

Відома річ, хто розсіває ці стріли серед нашого народу. Це незвичайно спритна, рафінована ворожа пропаганда, що діє зорганізовано, пляново та послідовно. Та це зрозумілий факт і треба його собі докладно усвідомити. Одначе при тому одна велика дивовижна та складна заковика, що, на жаль, дуже часто наші українські люди несвідомо, а часом і свідомо стають підпомагачами цієї ворожої пропаганди та дальше розсівають її затроєні стріли й роблять велике спустошення серед нашої національної спільноти. Наслідок того жахливий. Наші люди попадають у від'ємні настрої, піддаються паніці-зневірі та, замість ставити опір ворожим затіям, обезсилено опускають руки та як барани ждуть на заріз... Передумайте це докладніше, а пізнаєте яка це складна й важна справа.

При обговоренні цього питання мушу ще звернути увагу й на те, що, на жаль, є не тільки ворожі осередки шкідливої пропаганди, але й свої власні, які часом розсівають вістки, які є противні нашому добре зрозумілому національному інтересові. Є вони випливом будь примітивного думання будь зарозумілої засліплености, а то й навіть ворожої, добре скритої провокації. Часто на перший погляд виглядає, що диктує їх щирий український патріотизм, а коли розглянемо з усіх боків, то виходить, що це на користь комусь, а не українському народові. Тому мусимо бути дуже сторожкі та прозорливі, щоб точно розпізнавати здорове зерно від затрутого та зберігати себе й других від грізних затроєних стріл шкідливої пропаганди.

Пересилаю щирий привіт
Ваш
В. Г.

За наших найменших

В попередньому числі вказали ми на велику вагу і значення науки й виховання в народній школі. Тепер же хочемо звернути увагу на те, що не менш важне виховання та розвиток дитини ще в дошкільному віці, тобто у третьому році життя. Донедавна мало звертали уваги на діти в тому віці. Одначе наукові досліди психології і біології ствердили, що дитина в тому часі дуже розвивається фізично й духово і те, що вона тоді набуде, залишається їй на ціле життя. Що в молодшому віці дитина чогось навчиться, чи привикне до відповідної поведінки, то сильніший і триваліший буває такий набуток. Дитину можна б порівняти до воску. Наскільки вона молодша, на стільки той віск м'якший і легше його оформлювати. В пізнішому віці дитина подібна до щораз то твердшого матеріялу, який не так легко розбити. Маючи на увазі такі наукові ствердження, так держави як і поодинокі громадянства звернули дбайливу увагу на дошкільнят і організують для них всюди чи то сезонові чи постійні дитячі садки, які працюють над вихованням дошкільної дітвори. Дошкільну працю розпочало і наше громадянство вести ще до війни за польських часів, одначе через неприхильність польської влади годі було діяльність у тому напрямі більше розвинути. До війни вдалося зорганізувати в Галичині тільки 60 постійних та найбільше 564 сезонових дитячих садків, з яких користало 23.829 дітей. Коли перебрали владу німці і створено давнію Генеральну Губернію (по Буг і Сян), Український Центральний Комітет відразу розпочав пожвавлену працю над організуванням садків. Провідник УЦК д-р В. Кубійович кинув вже на початку 1940 року гасло: „В кожному українському селі бодай 1 дитячий садок"! Здійснюючи те гасло, на весну 1940 року зорганізував УЦК 12 курсів і вишколив 188 провідниць для дитячих садків, а допомогою яких, як теж з допомогою учительок урухомлено влітку того року вже 208 дитячих садків з 5421 дітьми.

Збільшуючи свою дошкільну діяльність в черговому році (1941), улаштував УЦК нових 19 курсів для садівничок з 422 учасницями та зорганізував уже 465 садків з 17.378 дітьми.

Того ж року терен діяльности УЦК поширився, бо прилучено нову область, Галичину, де зараз же розвинено дошкільну діяльність. Нових 87 курсів вишколило в 1942 році чергових 1730 садівничок, які зорганізували й вели в літньому сезоні вже аж 1962 садки з 71.604 дітьми. В цьому ж році (1943) число сезонових садків дійшло до півтретя тисячі (2500) і охопило 100.000 дітей.

В 1942 році Провідник УЦК кинув ще друге гасло: „Кожний сезоновий садок перемінити у постійний!" Здійснюючи і це гасло, Відділ Шкільних Справ УЦК вже вспів досі улаштувати понад 300 постійних дитячих

садків, що охоплюють коло 20.000 дітей.

Для ведення діяльности покликав УЦК при всіх Допомогових Комітетах окремих референток, а в Делеґатурах — спеціяльних інструкторок, що організують садки та чувають над їх правильним вихованням. При самім же УЦК є також окрема референтка, що розвиває свою діяльність враз із кількома інструкторками для спеціяльних ділянок, напр., музичного виховання тощо.

Німецька влада має повне зрозуміння для дошкільного виховання і для тієї цілі призначує кожнорічно дуже поважні грошеві суми, які УЦК розділює відповідно поміж поодинокі округи і може через те приходити зі справді немалою допомогою дитячим садкам.

Тепер, в воєнному часі, коли так мало робочих рук до праці і коли всі батьки мусять влітку працювати на полі, не маючи з ким лишити малолітніх дітей, садки мають особливе значення. Вони дають опіку дітям та розвивають їх як фізично так і духово.

З початку батьки-селяни не все цікавилися дитячим садком у своєму селі і не дуже то посилали дітей до нього. Одначе дуже скоро переконалися, що садок — це справді корисна установа і тепер мають вони для садків повне зрозуміння. Сподіємося, що українські батьки щораз то більше будуть цікавитися садками і їх піддержувати зі свого боку. Тепер у цьому році якраз кінчається праця в сезонових садках, але виринає нове завдання: здійснити і друге гасло Провідника УЦК, щоб кожний сезоновий дитячий садок перемінити у постійний. Сподіємося, що наші села підуть цьому гаслу на зустріч і зі свого боку якнайбільше допоможуть провести його в діло.

П. І.

Жіночі фахові школи

Довго ждали ми на того роду школи. Багато молодих дівчат, що не мали змоги покінчити предовсім науки в середніх школах, яка ще після матури вимагала кештовних університетських студій, не мало нагоди здобути собі в коротшому часі фахової освіти, що давала б їм незалежність та добрий фах у руки. До війни були ще й упередження до ремісничого стану, а фальшива амбіція казала радше коротати свій вік, як найнужденніша писарка, радше бідуй і не роби нічого, як маєш взятися до чесного ремесла. Та й ніде правди діти, не було де вчитися того ремесла, чи якогонебудь хосенного й поплатного фаху. Передовсім не було відповідних фахових шкіл, а по-друге, хоч вони й були, то українкам дуже важко було до них дістатися.

Сьогодні часи змінилися. По всіх більших містах маємо різного роду українські промислові школи, відбуваються теж довші кількамісячні чи навіть річні курси, які дають змогу нашій молоді вишколитися в кожному ремеслі й не тільки здобути собі шматок хліба, але й сповнити дуже корисну громадську ролю: здобувати й заповнювати рідними силами важні ділянки нашого народного життя. Фахову науку в ремісничих, промислових школах доповняє теж наука із загальних ділянок знання, так що обсольвентка промислової школи, яка ще й з власної пильности старається доповнити своє знання, не стоїть під оглядом освіти нижче тих, що кінчать середньо-шкільну освіту. При цьому ж така освічена, фахова ремісничка і в товариському житті зовсім не стоїть нижче урядничкм чи вчительки. Тому тепер треба нашій міській і сільській жіночій молоді громадно вписуватися на науку в тих школах. Сільським дівчатам в утриманні в місті стоять в допомозі дівочі інститути, бурси, де за невеличкою оплатою готівкою, чи харчами, можна дістати ціле утримання.

Є ще одна школа, яку повинна покінчити вся жіноча молодь, без огляду на те, який фах собі вибирає, а навіть тоді, коли фахом її має бути ведення свого власного, сільського господарс[…]а. Це жіночі господарські школи. В Німеччині кожна молода дівчина обов'язана їх покінчити. Також в інших культурних країнах не вийде дівчина заміж, доки не має скінченої школи домашнього господ[…] правильно, бо ж кожня, чи лікарка, учителька, урядничка, робітниця, ремісничка, завжди є крім цього господинею, а в більшій частині й матір'ю. І до цієї важної, почесної праці, першою чергою повинна добре підготовитися. На жаль, наше жіноцтво як старше, так навіть і молодь, зовсім помилково, уявляють собі, що в господинській школі вчать тільки варити (а це, як кажуть, потрапить кожна жінка, „коби було з чого!"), дещо прати й порядкувати, а це дівчину навчить сама кожна мама. А втім, наука господарства це нині дуже складна справа: доцільне, ощадне використання всього, що нам потрібне при веденні домашнього господарства, роблення запасів на зиму, вміле варення, таке, де одна страва доповняє другу, де не нищиться при варенні вітамін, не позбавлюється страву мінеральних солей, дальше вміння заступити одну річ другою (в наших часах особливо, важне), вміле, ощадне розложення часу, гроша й роботи при всіх господарських чинностях, словом, всього, що на око здається таке легке й самозрозуміле, а на ділі є дійсним мистецтвом. Крім цього вчаться молоді майбутні господині й городництва, дрібнотваринництва, товарознавства, шиття, й інших важних для господині річей. Є й така потрібна наука про здоров'я, про плекання й виховання немовлят, так, що щойно покінчивши таку школу, молода жінка потрапить повести господарство направду добре, здорово, ощадно, доцільно. І щойно при науці цих всіх складних, а й дуже цікавих річей пізнає дівчина, як мало знала, а що гірше, як часто неправильно, невміло виконувала досі всю господарську роботу.

Треба додати ще й те, що найбільше пошукується в сьогоднішних часах інструкторок, учительок домашнього господарства. Навіт сільські дівчата, що по 7-мій клясі покінчать дворічну господарську школу й доповнять її ще відповідними курсами, можуть стати учительками в господарських доповняючих школах, господарськими інструкторками і дорадницями.

Тому дівчата, матері! Зверніть увагу на господарські та господинські школи й заповніть їх по береги. Де не стане вже місця для тих, що зголошуються, там створиться окремі курси, тільки треба направду поцікавитися тією необхідною для кожної дівчини наукою, а спосіб здобуття її знайдеться.

ОЛЕНА КІСІЛЕВСЬКА

ВАСИЛЬ ДНІСТРОВИЙ

Осінь

Неба синь, як влітку, ніжна [і глибока,
Та не хилять лози чола до води.
В тихім шумі листя осінь [нароока
Иде, немов дівчина, лісом по [гриби.
Їй дуби так раді і крислаті буки
(В золотих коронах вже замовк [їх спів)
З дарами для неї простягають [руки:
В жовту шалю сиплять стиглих [жолудів.

Гість з Донбасу. На днях загостив до нашої редакції гість з далекого Домбасу, п. Василь Дністровий. І його доля, а радше воєнна хуртовина, кинула далеко від рідних, як іноді восени вітер несе листя в чужі поля. Та п. Дністровий держиться бадьоро і вірить, що вернеться скоро в свою Батьківщину. Сьогодні містимо саме його вірш „Осінь".

Чи знаєте, що:

— На Полтавщині, починаючи з другої половини 18 століття, народилося понад 50 видатних українських письменників, учених, артистів та громадських діячів. Серед них такі письменники, як Котляревський, Гребінка, Глібів, Олена Пчілка, Панас Мирний, Старицький, Стороженко, Самійленко; вчені: Житецький, Потебня, Максимович, Драгоманов, артистка Затиркевич, композитор Лисенко, мистці: Боровиковський, Левицький та ін.

Враження з подорожі до Холму

II.

Ми вийшли з поїзду. Перед стацією старої столиці України не було ніодного фіякра. Стояло тільки троє саней з військовими фірманами. Один з них сам запропонував нам свої санки й ми всіли. Санки рушили. Довга й проста, рівна вулиця, простяглася перед нами. Доми при ній звичайні, невеличкі. Очі мимохіть бігли кругом краєвиду, шукаючи літописного сугорба, який так сподобався нашому королеві. І ліворуч оподалік побачили той сугорб, чи радше церкву, що стоїть на нім, дзвіницю і далі ще якусь копулу, що зараз манять очі до себе. Але не надто сильно, навпаки — якось легко, слабо, матово. По літописних споминах і оповіданнях наочних свідків сподівався я побачити щось дивне, щось велике й величаве, а не побачивши того, розчарувався. Але як лагідно манила королівська гора мої очі, так лагідно проходило й розчарування із-за неї: легким, повільним спадом вниз.

Та недовго тривало. І знов так само легко почало підноситися в душі заінтересовання нею, що помалу переходило в приємне здивовання: за яких 10 хвилин, як їхав я санками, все не відриваючи очей від улюбленої гори короля Данила, ті три копули на ній уложилися так величаво, що викликували враження цілих груп копул, артистично упорядкованих. Виглядало, немов би королівська гора своєю лагідністю породила на очах більше копул і заблестіла золотом їх хрестів та зеленню склепінь. Пізніше, як у книгарні оглянув я картини з видами Холму, не бирати місця до знимання тих видів: ніодин з тих видів, які я бачив на картинах і в книжках, не був знятий навіть у близькості того місця, відки одиноко можна зняти чудову королівську гору так, щоб викликувала враження. Що правда, то на викликання гарного враження треба б зняти цілу серію видів і розмістити їх в якімсь порядку.

Ми в'їхали в саме місто й теперішнє життя відвернуло мою увагу від давнини: вулицями Холму йшов довгий ланцюг — по двох жовнірів в австрійських мундурах, якому не було видно ні початку ні кінця. Кожний ніс на плечі молодого дубчака довгости 3 метрів і в кулак завгрубшки. Ті жовніри були зовсім молоденькі й — говорили по-українськи.

„То наш полк" — крикнув я майже голосно — напів до себе, напів до них.

Які часи, які часи. Що український полк викликує враження в столиці українського короля, що колись віден сягав своїми військами по Віdень і Київ, по Познань і Галац, по Жмудь і дунайську дельту, який уділяв помочі останній бабенберзькій княжні і угорським королям і польським князям.

Я мимохіть глянув на дубчаки, що їх несли молоді жовніри українського народу в австрійських мундурах, і на королівську гору. Вона закрилася за домами й камяницями міста — гарна гора українського короля Данила, Романового сина, „князя доброго, хороброго й мудрого, по Соломонѣ второго, иже созда городы многи..."

І великий біль шарпнув душею, як ланцюг, що в'ївся в тіло невольника. Такий біль, що болить тупо, але глибоко в людини, на її думках і почуваннях, на її енергії й охоті до життя, на її ході й ношенню голови та погляді очей. Скільки з тих молоденьких жовнірів, що говорять мовою могутнього короля Данила, знають, що вони в столиці України.

Вулицею, на котру ми скрутили, надплила маса німецького війська почвірними рядами, в нових мундурах і добрій обуві, з великими, новими крісами. Наші санки заточилися на їх ряди, з яких почулися голосні окрики протесту — певними голосами, сильним акцентом. Чи так відважився б запротестувати полк українського народу, — не кажу вже, на чужій землі, але тут у давнім центрі своєї сили та слави... Біль тупо щемів у душі, як кінець плачу сплаканої дитини. І задубіння обхопило мене.

В сінях будинку, де є етапна команда, зустрівся я з молоденьким українцем, підхорунжим австрійської армії, тов. Л., що його знав я ще перед війною. Він пізнав мене перший.

„Що тут інтересно?" — питаю його.

„Тут і там можна почути українську мову від місцевого населення. За два дні віджоджу в поле".

Ми отримали картку на кімнату в готелі „Цур Стад Віен" і адресу о. В. Олексина, українського польового курата, приділеного до походових формацій. Готель, що до нього ми заїхали, був знищений, а кімната, яку ми дістали, правда, простора й ясна та з гарним видом на поля і ліси, але така студена, що здавалося, останній раз топили в ній що найменше перед приходом Хмельниц[…] до здобутого ним Холму.

(Далі […])

Об'ява

з дня 22 вересня 1943 р. про забезпечення прохарчування для ненімецького населення, починаючи від 1. жовтня 1943 р.

I.

Постанова про унормування консумції, починаючи з днем 1. жовтня 1943 р. вирізняє ось такі групи ненімецьких консументів:

1) **Нормальні консументи:**
Дорослі особи й діти до закінченого 14 року життя.

2) **Консументи, що їм прислуговують спеціяльні права в забезпеченні прохарчування.**
Такими є:
а) службовці державних установ та службовці установ і корпорацій публичного права,
б) робітники й працівники таких закладів, яким доручено окремі завдання, що лежать у німецькому інтересі, внаслідок чого досягнення праці та довір'я робочих сил цих закладів треба спеціяльно оцінювати,
в) члени сім'ї, значить жінки й діти до закінченого 14 року життя:
службовців (гл. 1, 2а),
робітників і працівників (гл. 1, 2б),
тих, що мають право на додаткове забезпечення (гл. 1, 3).

Заклади (гл. 1, 2б), що їх робітники й працівники та члени сім'ї могтимуть повністю або частинно користати з права на упривілейоване забезпечення прохарчування, призначується компетентним Фаховим Відділом.

3) **Консументи, що їм прислуговує право на додаткове забезпечення.** Право на додаткове забезпечення як тяжко працюючому робітникові (додатковий пайок II) або найтяжче працюючому робітникові (додатковий пайок I) признає пришалежний Уряд Праці — Відділ для нагляду над виробництвом — на внесення керівництва закладу, згідно з напрямними Уряду Генеральної Губернії, Головний Відділ Праці, з дня 14 вересня 1943 р. про приділ додаткових харчових карток I і II.

Право на додаткове забезпечення можуть надати лише у випадку, коли правильно виконувана діяльність вимагає **безупинної** фізичної, напруженої праці, яка виходить поза межі праці, виконуваної звичайними робочими силами і якщо є для цього інші передумовини згаданих вище напрямних із 14 вересня 1943 р.

II.

Від 1. жовтня 1943 року для груп консументів, названих ближче в уступі I встановлені такі харчові пайки:

1) **Нормальні консументи** (гл. I, 1) на одну особу в місяць:

	дорослі особи:	діти:
хліб	9000 гр	4500 гр
мука (замість 1000 гр хліба)	750 гр	зам. хліба муку у дов. кільк. аж до 3375 гр
споживчі продукти	200 гр	300 гр
підмінка кави	125 гр	125 гр
цукор	300 гр	300 гр
мармеляда	500 гр	500 гр
м'ясо	до 400 гр	до 400 гр
картопля (річно)	до 100 кг	до 100 кг

2) **Консументи, що їм прислуговують спеціяльні права в забезпеченні** (гл. I, 2) крім основних засобів прохарчування для нормального консумента (гл. II, 1) одержують **додатково** на особу в місяць:

	м'яса	**товщу**	**картоплі (річно)**
а) службовці в державних установах ітд. та робітники і працівники (гл. I, 2а і б)	500 гр	500 гр	200 кг
Члени сім'ї (гл. I, 2 в) жінки	400 гр	250 гр	50 кг
Діти до закінченого 14 року життя	400 гр	125 гр	50 кг

б) службовці в державних установах ітд. та робітники і працівники в закладах (гл. I, 2а і б) **якщо вони можуть користуватися харчівнями при закладах, одержують:**
тільки як додаток для харчівень при закладах на особу в місяць

споживчих продуктів	250 гр
муки	250 гр
цукру	125 гр

3) **Консументи, що мають право на додаткове забезпечення** (гл. I, 3), крім основних засобів прохарчування для нормального консумента (гл. II, 1), одержують **додатково** на особу місячно:

	Додаткові харчові пайки II,	**Додаткові харчові пайки I,**
хліб	2400 гр	5600 гр
мука	(зам. 1400 гр хліба) 1000 гр	(зам. 2600 гр хліба) 2000 гр
споживчі продукти	250 гр	250 гр
підмінка кави	125 гр	125 гр
мармеляда	250 гр	250 гр
цукор	125 гр	250 гр
м'ясо	800 гр	1200 гр
товщ	600 гр	900 гр
картопля (річно)	200 кг	200 кг

III.

1) Харчові картки для **нормальних консументів** на основні засоби прохарчування (гл. II. 1) і для тих трьох груп консументів, що їх названо в уступі I, видають Уряди Прохарчування і Сільського Господарства та їх Бюра видачі харчових карток.

2) **Для консументів, що їм прислуговують спеціяльні права в забезпеченні прохарчування** (гл. I. 2) **та для консументів, що мають право на додаткове забезпечення** (гл. I. 3) видаватимуть Уряди Прохарчування і Сільського Господарства м'ясні і товщеві марки як додатковий пайок м'яса й товщу. Видача додаткових марок слідує на внесення урядових установ і закладів, у яких працюють консументи, що їм прислуговують спеціяльні права прохарчування в забезпеченні (гл. I. 2) та консументи, що мають право на додаткове забезпечення (гл. I. 3). Замість м'ясних і товщевих марок можна приділити визначені кількости м'яса і товщу шляхом нарядів.

3) **Консументам, що мають право на додаткове забезпечення** (гл. I. 3) видаватимуть додаткові харчові картки I і II Уряди Прохарчування і Сільського Господарства. Внесення на їх видачу складають установи і заклади, у яких працюють консументи, що мають право на додаткове забезпечення (гл. I. 3). Замість додаткових харчових карток I і II можна приділити визначені кількості м'яса і товщу шляхом нарядів.

4) М'ясні і товщеві марки, названі під уст. 2 і 3, а також додаткові харчові картки I і II видає службовцям, працівникам і робітникам та їх членам родин установа або заклад.

IV.

1) Про видачу харчових пайків, встановлених як основне прохарчування (гл. II. 1) Уряди Прохарчування повідомляють закликами. При цьому пайки хліба і м'яса викликуватимуть що 1/4 місяця, подаючи число поодиноких відтинків харчових карток.

2) Установи й заклади зобов'язані видавати м'ясні і товщеві марки належні консументам, що мають право на спеціяльне (гл. I, 2), або право на додаткове забезпечення прохарчуванням, лише що 1/4 місяця для службовців, працівників та робітників і членів їх сімей.

3) Уряди Прохарчування і Сільського Господарства викликають відтинки додаткових харчових карток I і II, якщо видача приділів не відбувається шляхом признавання нарядів. При цьому встановлені пайки хліба й муки викликають так, щоб їх видачу розділити можливо рівномірно на ввесь час приділового періоду.

4) Видача додатків для харчівень при закладах відбувається шляхом нарядів.

5) Приділ пайків на картоплю дають Уряди Прохарчування і Сільського Господарства.

V.

Для службових установ і закладів, у яких до першого жовтня 1943 р. не можна б перевести в життя ці передумовини з метою втягнути свій персонал включно з їх членами сімей у нове унормування, Уряди Прохарчування і Сільського Господарства продовжуватимуть додаткове забезпечення в рямках вересневого унормування шляхом видачі нарядів.

Керівник
Головного Відділу Прохарчування
і Сільського Господарства у Правлінні Генеральної Губернії
Підп. Навман.

Краків, 22 вересня 1943.

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 10)

Господарство Холмщини і Підляшшя

Ми підкреслили вже раніше, яке велике значення мають картоплі у сільському господарстві краю, творячи велику частину харчової бази деяких та кормової бази усіх округ. При картоплях перше місце у продукції займає Біла, хоч перше у площіні Холм. Дальше у продукції і площіні йдуть округи Замістя та Грубешів, а на останку так у площіні, як теж у продукції стоїть Білгорай. Картоплі займають у округах Біла, Білгорай і Холм близько половину тої площіні, що її займає жито, у окрузі Замістя коло 2/5 площіні жита, а у Грубешівщині близько половину площіні, що її займає пшениця. Звідси видно, що значення картопель, поруч головного роду збіжжя кожної округи, є для господарства чимале.

Ця велика розмірно продукція картопель зужиється передовсім на корм для тварин, у великій частині, на харч для місцевої людности, а тільки у невеликій частині йде на перерібку у горільнях на горілку чи спірт, крохмаль, сироп чи інші фабрикати. Ця велика продукція картопель країни, зв'язана з деякими округами їх характеристичними „картопляними" ґрунтами, чекає ще на інтенсифікацію, упорядкування під оглядом сортів та на відповідне вихуиткування у промислі, що буде напевно розбудованні, маючи таку широку вже, а ще ширшу у майбутньому сировинну базу.

Цукровий буряк — це рослина добрих ґрунтів Грубешівщини з Белзчиною та Замійщини з Томашівщиною, що дають разом коло 80% його площіні та продукції. Для цукрового буряка у цих округах усі корисні кліматичні, ґрунтові та господарські умовини. Дальших 20% площіні і продукції цукрового буряка припадає на добрі ґрунти південної Холмської округи (сильні боровини), на кращі ґрунти Володавщини (деякі суглинки) та на леси Білгорайщини. Треба підкреслити, що й частини сумежних повітів, які заселені українцями, себто Красниставу з добрими боровинами й лесами, Радиня з деякими родами суглинків, Янова з лесовими ґрунтами, і навіть частини Любартова, є також продуцентами цукрового буряка.

Цукровий буряк переробляють у чотирьох цукроварнях, що й положені в округах Грубешів (Стрижів), Замістя (Божучин) та Холм (Рейвець) і в одній, що положена на границі нашої території (Клеменсів), а частинно також і в інших цукроварнях, подальших від нашої території (Люблин і ін.). Ближче про перерібку згадуємо у дальших розділах.

Добрі природні, ґрунтові та господарські умовини промо ляють за дуже поважним поширенням площіні цукрового буряка на Холмщині (менше на Підляшші), що й діється вже в нових умовинах господарської праці. З промислових рослин **олійні та волоконні** займають 1,5% усеї вжиткової площіні. Розміщення їх та продукція ось яка:

Льон

Округа	Площінь	Насіння: збір сотн. з га	Насіння: збір сотн.	Волокно: збір сотн. з га	Волокно: збір сотн.
Біла	868	4,1	3.558	2,8	2.430
Білгорай	1.167	5,3	6.185	2,1	2.450
Грубешів	647	4,4	1.526	2,5	1.617
Замістя	1.043	5,1	5.319	2,3	2.398
Холм	784	3,4	2.665	1,8	1.411
Разом	4.509	4,3	10.253	2,3	10.306

Коноплі

Округа	Площінь	Насіння: збір сотн. з га	Насіння: збір сотн.	Волокно: збір сотн. з га	Волокно: збір сотн.
Біла	197	3,1	610	3,0	591
Білгорай	704	5,2	3.660	2,6	1.830
Грубешів	628	6,3	3,956	4,9	3.077
Замістя	836	4,5	3.762	3,0	2.508
Холм	334	4,4	1.469	2,8	935
Разом	2.699	4,9	13.457	3,3	8.941

Ріпак і ріпачок

Округа	Площінь	збір сотн. з га	збір сотн.
Біла	431	4,2	1.810
Білгорай	111	7,8	865
Грубешів	1.075	9,3	9.997
Замістя	497	11,1	5.516
Холм	865	7,6	6.554
Разом	2.979	8,2	24.742

НОВИНКИ

Привернення звичайного часу від 4 жовтня. Рада міністрів для оборони держави порішила завести нормальний час на час зими 1943-44 року. Перехід з одного числення часу до другого наступить 4. жовтня о 3 год. ранку. Дня 3. квітня 1944 р. о 2. год. перед полуднем знову ввійде в силу літній час.

Українська школа для лісничих у Болехові. За почином уряду Ген. Губ. організується в Болехові українська школа для лісничих. Є вже багато зголошень. Був намір відкрити школу вже від 1. жовтня 1943 р., що показалось неможливим з уваги на труднощі технічної натури. Пізніший реченець буде проголошений. Дотеперішні зголошення задержують свою важність.

Конкурс на твори дитячої літератури. Відділ Шкільних Справ УЦК проголосив конкурс на твори дитячої літератури, визначуючи 1000, 600 і 400 зл. нагороди. Ближчі подробиці подала наша щоденна преса. Реченець надсилання творів 1. 12. 1943.

Перший сніг. В середущій Швеції впав 21. 9. перший сніг. В деяких місцях, внаслідок більших опадів, перервана автобусова комунікація.

Нищать земні плоди. З Ріо де Жанейро повідомлено, що від 1931 до кінця 1942 року спалено разом 76,8 міліонів мішків бразилійської кави. В 1943 р. до половини березня спалено 266.000 мішків кави.

Болгарська школа плекання шовківниці. Болгарське міністерство хліборобства розпорядило, щоб цієї осени відкрито практичну школу шовківництва у Враца. Це буде перша школа того роду в Болгарії.

Алкоголь робить спустошення. Аргентинський уряд заборонив продавати індіянам алкогольні напитки. Заборона умотивована тим, що надуживання алкоголю привело до спустошень серед індіян.

Від 5. до 11. жовтня затемнення обов'язує від год. 9. веч. до 5. рано.

УМОЖЛИВІТЬ ДУХОВУ РОЗРИВКУ ПОЛОНЕНИМ ТА РАНЕНИМ УКРАЇНЦЯМ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ!

Черговим етапом нашої опіки над полоненими, як теж раненими українцями-воякамп німецької армії, повинна бути передача для їхнього вжитку музичних інструментів та розривкових гор (доміно, варцаби, шахи, тощо). Музичні інструменти можуть бути також у незовсім доброму стані, які щойно після направи будуть передані до вжитку полонених і ранених.

Жертвовані музичні інструменти та розривкові гри прохаємо передавати просто до Референту Справ Полонених, Львів, вул. Семінарська 18., або УДК згл. УОК та їхніх Делегатур.

Хто не може жертвувати музичних інструментів та розривкових гор, може зложити на ту ціль грошевий даток. 1—4

Український Центральний Комітет
Реферат Справ Полонених
Львів, вул. Семінарська 18.

ІЗ НАШИХ СІЛ І МІСТ

СВЯТО ПРЕЧИСТОЇ В ХОЛМІ

Щорічне храмове свято Народження Пресв. Богородиці в катедральній церкві в Холмі, що давніше перед першою світовою війною стягало тут дуже великі маси православних українців з Холмщини, Підляшшя й Волині відбулося цього року 21 вересня при дещо меншій участі вірних. На це свято прибули прочани з близьких околиць вже в понеділок 20 вересня ц. р. пополудні й були приявні на Вечірні і Всеночній, які відправив Архиєпископ Іларіон у сослуженні численного духовенства, що прибуло на храмове свято Холмщини навіть з дальших околиць. У саме свято Архиєпископ Іларіон з приявним у храмі духовенством відслужив Святу Літургію і виголосив довшу проповідь до вірних про значіння у нас культу Пресвятої Богородиці, що так поширений на всіх українських землях. Співав катедральний хор. Після Св. Літургії, о год. 2 попол., відбувся в архиєпископській палаті обід, на який запрошено представників німецької влади, духовенство та представників місцевих українських установ та української інтелігенції. В часі обіду Владика Іларіон виголосив промову, у якій згадав про вісьмох українських православних священиків і чотирьох дяків, що згинули в останньому часі на терені Холмщини й Підляшшя, та візвав приявне духовенство й інтелігенцію задержати спокій та рівновагу духа. Короткі промови виголосили теж заступник повітового старости п. Крюґер, голова УДК, п. капітан-ляйтенант Шрамченко, о. протопресвітер Левчук і два священики з провінції.

ЗІ СПОРТОВОГО ЖИТТЯ В ВОЛОДАВІ

У дуже цінній статті д-ра Степана Барана про „Виховний вплив спорту", що появилася в ч. 38. „Холмської Землі", через недогляд поминено згадку про існування вже в 1943 р. нового українського спортового клюбу на Холмщині, а іменно УСК „Богун" у Володаві, якого першим головою був посадник Володави, нотар п. Ваньо, а після його виїзду до Галичини п. Ралик, директор торговельної школи. Це одинокий клюб на Холмщині, що має найбільше виглядів на майбутнє. Члени УСК „Богун" — це учні місцевої торговельної школи й кілька старших осіб. Покищо найбільш тут діяльна секція копаного м'яча, яка й виказала в короткому часі досить гарні осяги.

ПРАЦЯ В СЕЛІ ГОЛЕШІВ НА ПІДЛЯШШІ

За часів недавньої Польщі завмерло цілком українське життя в Голешові, пов. Біла Підляська. Вже 5 років минуло, коли польські гайдуки зруйнували тут православну церкву та дзвіницю. Хоч населення Голешова боролося всіми силами, та не оборонило ні церкви, ні дзвіниці. Дзвін, що його населення Голешова та поблизьких сіл купило вже за Польщі, забрали. Люди, міцно заціпивши зуби, мусіли терпіти, бо помочі проти напастей ворогів не було нізвідки. Змінилося на краще щойно по упадку Польщі. Відразу село Голешів почало відроджуватися. До села прибув учитель, що вже в перших днях почав організувати село. Але люди не мають де помолитися, бо нема церкви. Цю справу наладнано так, що одну частину шкільного будинку перебудовано на Дім Божий. Там відправляють богослуження і люди знову спокійно моляться та просять Бога, щоб дав ще силу збудувати нову церкву на місце зруйнованої поляками.

В селі Голешів висипано в 1940 р., заходами місцевого учителя, п. Козака Степана, і Української Поліції високу могилу. Могилу висипано біля зруйнованої церкви і поставлено на ній камінь з тризубом і відповідним написом. Посвячення могили було першим великим національним святом для Голешова й цілої околиці, що залишилося надовго в пам'яті приявних і причинилося чимало до їх національного освідомлення та пожвавило працю в селі. Над вихованням і освідомленням молоді працює місцева українська народна школа. Для старшої молоді основано аматорський гурток, що дав кілька вистав, між іншими і „Чорноморців". При У. О. Т. існує бібліотека, що теж причиняється до поглиблення серед старшої молоді і старших громадян української національної свідомости, що її ширить тепер, головно тижневик „Холмська Земля", який люди радо читають. Існує врешті й кооператива, що її завданням піднести господарське життя села. Так поволі село двигається з вікового занепаду.

ХАРЧЕВІ ПОСИЛКИ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ

Згідно з зарядженням ОКВ можна пересилати полоненим до таборів 25 дкг.-харчеві посилки. Висилати можна кожного дня одну посилку. Посилки повинні складатися з непсувальних харчів (сухарі, вуджена солонина, цукор, сушені овочі, часник, цибуля, тощо). Звертаємо при тому увагу, що посилки для полонених не можуть містити в собі ніякого знаряддя, записаного і задрукованого паперу, алкоголю, скла, і т. п.

Хто не може вислати до табору полонених більшої посилки (до 6 кг.) через Реферат Справ Полонених, повинен користати з цієї нагоди, висилаючи 25 дкг.-посилки зі свого поштового уряду. 1—3

Український Центральний Комітет
Реферат Справ Полонених
Львів, вул. Семінарська 18.

Дрібні оголошення

Назар Володимир, уроджений 15. 7. 1925 р. в Гоздеві, волость Вербковичі, уневажнює отсим кенкарту ч. 1532, видану волостю Вербковичі, карту праці, видану урядом праці в Грубешові, і метрику уродження, видану православним урядом в Грубешові. 89 1—1

† Посмертні згадки

ГРИГОРІЙ ЛЕВИЦЬКИЙ

Вночі з 18. на 19. вересня ц. р. згинув в 53 р. життя управитель української народної школи в селі Сільці, волость Раколупи, холмського повіту, Григорій Левицький, колишній старшина УГА і вельми діяльний громадянин на Холмщині. Родом з Бучаччини в Галичині, учителював за молоду в Галичині, відбув, як старшина австрійської армії, першу світову війну, а по розпаді Австрії восени 1918 р. вступив до УГА. За Польщі не одержав посади в Галичині і мусів довгі роки вчителювати в центральній Польщі. З приходом німецької влади зголосився до учительської служби в селі Сільці на Холмщині, де розвинув дуже живу діяльність, як учитель і громадянин, позискуючи своєю працею любов і довір'я місцевого українського населення. Разом з молодим і енергійним місцевим селянином, Віктором Ковальчуком, що згинув теж цієї самої ночі в Сільці, відобрав від поляків польський людовий дім, що його збудувано з матеріялу зі збуреної поляками місцевої православної церкви та з цього матеріялу й із окремо докупленого селянами поміг збудувати нову православну церкву в Сільці. Сам дуже добрий господар і пасічник учив не тільки в школі свою дітвору й виховав її на свідомих українських громадян, але зорганізував село в освітній і господарсько-кооперативній ділянці. Залишив важко недужу жінку, дочку та сина, що був одиноким свідком трагедії свого батька. Тлінні останки Покійного перевезено до Сокаля, де в четвер 23 вересня 1943 р. похоронено його на місцевому цвинтарі.

† ВІКТОР КОВАЛЬЧУК

Вночі зі суботи на неділю — з 18. на 19. вересня 1943 р. згинув заслужений молодий селянський діяч села Сілець, волости Раколупи, холмського повіту, Віктор Ковальчук. Покійний належав до українського проводу села і за свою діяльність стягнув на себе ненависть наших ворогів. Залишив молоду вдову та маленьку донечку.

В. И. П.

САД НА ХОРТИЦІ

На колишньому козацькому острові Хортиці є м. і. великий сад, що займає площу 400 гектарів. На острові добре розвинене хліборобство й городництво. Робітники маєтку на Хортиці вчасно й добрякісно посадили городовину, посіяли зернові культури. Тепер вони зібрали багатий урожай.

ВИСТАВИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ

Нещодавно виїхала з Луцька збірна партія працівників сцени в кількості 33 чол. до Німеччини для обслуговування українських робітників. Партія складається з артистів Берестейського театру, Волинського театру в Луцьку та акторів лялькового театру в Шепетівці.

ХТО ЇХ ПРИНІС?

Ішла баба дорогою до Києва, аж надходить комісар. Баба вітається:
— Слава Богу.
— Нема Бога, бабушка.
— А чортяка є?
— І чортяки нема...
— А хто ж вас приніс до нас?

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: "Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: "Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79